

מותו של לובקה. זכרון / לידיה ארן *

הקושי להיזכר בחוויות מאותה תקופה נעוץ – כנראה – לא רק בהשפעה המעמעמת של הזמן החולף, אלא בעיקר בעמימות תודעתי בזמן אמת, כשערפל של בלבול והלם לנוכח מוות שלא בעיתו הופכים את המתרחש לחסר פשר והגיון שבלעדיהם לא תתכן זכירה. מהשנתיים שבין הגעתנו ארצה לבין מות בעלי בינואר 1948, זכורה לי רק תמונה אחת של עצמי, מכורבלת בכורסה שבפינת חדרו בבית החולים הדסה, מקשיבה לנשימתו מבעד לאוהל חמצן, מרוקנת ממחשבה, תחושות ורגשות, בודדה, כמו בבועה כששאר העולם נסוג למקום אחר. על אף הנוכחות הדומיננטית של המוות והשכול בחוויותי בשנים שקדמו, שנות מלחמת העולם - גירוש, גטו, חיסול, בריחה, מסתור ופליטות – הייתה זו פעם ראשונה שהייתי קרובה לאדם גוסס. אדם שכל פרויקט עתידנו עמד עליו.

נדמה לי שלא דברתי אז עם איש. מישהו החליף אתי מלה מיד אחרי מותו של בעלי אך אינני זוכרת מי זה היה ומה נאמר. בתעודת הפטירה נרשם: מצב משפחתי – לא ידוע.

לעומת זאת זכור לי היטב יום קבורת בעלי. הייתה באותו יום הפגזה כבדה על ירושלים ולא הורשיתי ללוות אותו לבית העלמין בהר הזיתים. כאב לי נורא להשאירו לבד ואז, ברגע האחרון לפני צאת האמבולנס, גופת ילד קטן, שמת כנראה באותו לילה, הונחה לצדו על האלונקה, ומצאתי בכך נחמה כלשהי.

בצרוף מקרים מוזר, ימים ספורים אחרי כתיבת קטע זה, במהלך קניות פגשתי באקראי אישה, גברת ויכלבסקי, אם אינני טועה, הזכורה לי מלפני כיוכל שנים, כשעבדנו באותו מוסד. בתור בסופרמרקט העמידה דברים על דיוקם וציינה שנפגשנו קודם לכן. היה זה כשהייתה במשמרת כאחות צעירה במחלקה בה גסס בעלי. היא זכרה אותי – כך סיפרה – יושבת בכורסה בפינת החדר, תמיד לבד. היא הוסיפה שחשה חמלה כלפי. "מדוע לא דברת אלי?" שאלתי. היא שתקה ארוכות, מחפשת תשובה. "בימים ההם" פלטה לבסוף "לא בקלות דברנו".

*Lydia Aran, 90, is a holocaust survivor living in Jerusalem. She authored books and articles on Buddhism, art in Nepal and Tibet. Recently published some recollections of her Shoah experience titled *Krystyna's Gift* (*Commentary*, February, 2004).